

EDITORIAL

Des que vam començar amb l'edició de la revista *Lo Senienc. Memòria, natura i llengua*, ara fa 8 anys, tenim la costum d'aprofitar aquest editorial per tal de fer-vos un repàs de les activitats en què el Centre d'Estudis Seniencs ha participat o ha col·laborat al llarg del curs. Considerem el curs d'agost a juliol, els mesos que recorren entre un número i el següent. Aquest any, però, l'edició del número 8 de la revista s'ha retardat al mes de desembre, però mantindrem el repàs de les activitats dins de la periodicitat habitual. Aquest ha estat el segon curs que el Centre d'Estudis Seniencs gestiona l'Antena del Coneixement de la Sénia en nom de la Universitat Rovira i Virgili i de l'Ajuntament de la Sénia. S'ha fet un programa el més variat i de la major qualitat possible, format per activitats pròpies i per col·laboracions amb altres entitats i associacions del poble en funció de tres grans eixos u objectius que ens vam marcar a l'accedir a la gestió de l'Antena:

- Contribuir a la dinamització de la cultura local en el sentit més ampli del terme.
- Convertir l'Antena del Coneixement en un instrument de col·laboració amb diferents entitats locals i, en menor grau, comarcals.
- Fer present la Universitat al territori i apropar el coneixement que genera a la societat mitjançant la difusió de la cultura, la ciència i la tecnologia.

Més de cinquanta activitats a les quals se sumen les que des de fa temps portem a terme el Centre d'Estudis Seniencs en col·laboració amb la xarxa de Centres d'Estudis dels Territoris de Parla Catalana, coordinades per l'IRMU i la CCEPC. S'ha mantingut una tipologia d'activitats variada: xerrades, presentacions de llibres, cinefòrum, itineraris temàtics, concerts musicals i corals, col·laboracions en jornades, exposicions itinerants, i s'ha ampliat amb la participació en les Jornades de Teatre i el Certamen Internacional de Bandes de Música. En total, han estat més d'una vintena d'entitats i organismes locals i territorials amb els que hem col·laborat, convençuts que el treball en xarxa és indispensable en el món d'avui en dia. Volem remarcar una vegada més la col·laboració amb l'Associació de Gent Gran de la Sénia, mitjançant les Aules de la Gent Gran, i amb l'Institut de la Sénia. La gent gran són un sector especialment actiu i inquiet, obert a la participació en activitats culturals que gràcies al programa de les Aules d'Extensió Universitària de la Gent Gran de la Universitat Rovira i Virgili tenen l'oportunitat de rebre una formació per part de professionals que treballen en el món universitari; una formació que malauradament a la seua joventut no van tenir l'oportunitat de rebre. Els joves, d'altra banda, representen el futur del nostre poble i cal invertir en la seua formació com a persones crítiques i actives. A

través de xerrades sobre temes molt diversos la URV els ajuda desinteressadament a completar la seua formació.

De totes aquestes activitats us n'anem informant a les nostres agendes d'activitats, a la revista mensual *Lo Senienc*, al full informatiu de l'Ajuntament i al nostre blog patrimonisenienc.blogspot.com. També podeu visitar la pàgina web de l'Antena del Coneixement de la Sénia al portal de la URV: www.urv.cat/antenes_coneixement/lasenia/. És important que com a comunitat valorem l'oportunitat que ens ofereix el poder disposar d'una Antena del Coneixement pròpia. Ha de servir com a revulsiu i esperonar actituds positives en un context complicat com és el que vivim. Al final d'aquesta editorial trobareu un resum de les activitats en format fotogràfic.

En aquest número de *Lo Senienc. Memòria, natura i llengua* us oferim un total de 12 articles de les temàtiques habituals.

Al **Racó de la memòria** hi ha cinc articles. Comencem amb ***Les màquines de plegar olives***, on Antonio Michavila recull el testimoni oral i documental de diverses persones, del nostre poble i de la comarca, que van fabricar i desenvolupar les màquines de plegar olives que coneixem avui en dia. Fa un recorregut cronològic des dels primers prototipus fins als models que s'han acabat utilitzant de forma majoritària. Destaca l'enginy dels primers inventors i l'escepticisme dels seus contemporanis sobre la utilitat i els resultats que donarien. Finalment ens presenta els resultats d'un estudi de la Junta de Andalucía sobre el rendiment de l'oliva plegada amb màquina o collida de l'arbre amb borasses.

Comptem amb una nova col·laboració de l'historiador Hilari Muñoz que presenta l'article ***Un escut de Benifassà al Museu de Tortosa***. Fa un estudi formal d'un escut del monestir que es troba al fons del Museu de Tortosa destacant-ne la seua qualitat i seguidament formula diverses hipòtesis sobre el seu origen.

L'article ***Pujar a vendre a la Sénia***, del canareu Vicent Matamoros, ens presenta una entrevista feta a la Sra. Joaquina Sancho Fibla, canareva de naixement i que durant trenta-cinc anys va pujar a vendre fruites i verdures al mercat de la Sénia. Narra les experiències viscudes des dels primers nou anys en què pujaven en carro fins a la seua jubilació, passant per l'any 1973 quan es van comprar una furgoneta que la va obligar amb trenta-sis anys a fer el seu primer examen per treure's el carnet de conduir. Joaquina ens explica anècdotes i records viscuts al nostre poble, així com l'estima i amistat amb moltes de les dones que anaven a comprar a la seua parada.

Des del Centre d'Estudis Seniencs us presentem en aquest número dos treballs. El primer és un article

firmat per Víctor Fuses -enginyer- i Manel Serra -geògraf- titulat ***La hidroelectricitat al riu de la Sénia. el cas de Malany***. En aquest posen per escrit la conferència i la visita guiada que el CES va realitzar durant les Festes Majors de 2010. Cadascun des de la perspectiva de la seva disciplina expliquen les raons perquè en un tram concret de riu es va situar la Central de Llum de Malany i el funcionament de la que va ser la darrera instal·lació d'aprofitament energètic del riu Sénia.

L'altre article del Centre d'Estudis Seniençs el presenta Victòria Almuni en nom de l'equip que va treballar en el projecte de museïtzació del Molí la Vella de la Sénia. ***La problemàtica entorn a la intervenció en el patrimoni històric local. Actuacions al conjunt del Molí la Vella 2008-2011***. L'article ens presenta un seguit de reflexions sobre les necessitats de posar en valorització el patrimoni local del nostre poble així com les dificultats que es poden trobar per poder rendibilitzar les inversions públiques en aquests elements. Es presenta el cas del Molí la Vella com un exemple i s'explica tota la evolució del projecte, des del seu plantejament el 2008 fins l'any 2011 en què s'han completat les dos primeres fases de museïtzació plantejades.

A l'**Espai de natura** us presentem un reportatge fotogràfic de Víctor Reverté que porta per títol ***Natura als Ports***. Trobem un total de setze fotografies de temàtica variada: paisatges, animals, plantes... que ens presenten la natura de les nostres muntanyes en tota la seua varietat, riquesa i majestuositat.

L'espai **Recerca jove** l'ocupen cinc articles d'alumnes de Secundària de la Sénia. Quatre corresponen a l'Institut de la Sénia i un a l'Institut Joaquim Bau de Tortosa. Anna Benet, Raquel García, Alba Gascó, Núria Meseguer i Erica Mestre ens presenten un resum del seu treball fet durant el curs 2010-2011 a 4rt de ESO: ***L'ús de l'aigua a la Sénia***. L'article indaga en l'arribada de l'aigua al poble de la Sénia i la relació del riu amb aquest procés. Des de la prehistòria segueix la relació de la població amb el riu i els diferents mecanismes i conduccions que van fer possible l'arribada de l'aigua al nucli urbà de la Sénia. Finalment fa un estudi de fonts, pous, basses, safareigs, abeuradors i altres elements relacionats amb el consum d'aigua que existeixen o han existit al nostre poble.

Iris Pruñonosa Cervera, Norma Dellà Querol, Marina Bel Bel, Clàudia Ruiz Auladell i Júlia Mestre Vericat ens presenten el resum del seu treball de 4rt d'ESO de l'Institut de la Sénia del curs 2010-2011: ***El Molí Hospital. Estudi sobre la influència del Molí Hospital al territori***. Les autores es plantegen quina ha estat la influència d'una instal·lació tan important com la del Molí Hospital al poble de la Sénia i a als altres pobles veïns. Fan un estudi de l'evolució de l'edifici des de l'Edat Mitjana, dels diferents usos industrials que ha tingut i fan un estudi comparatiu de l'evolució de la població del poble i de la comarca del Montsià

al segle XVIII intentant esbrinar si el Molí Hospital va exercir de pol d'atracció per a població vinguda d'altres territoris. A l'apartat final fan una mica de prospectiva i es plantegen diferents usos per al Molí Hospital en un futur relacionat principalment amb l'educació ambiental i el turisme.

Grups musicals a la Sénia és un resum del treball de recerca de batxillerat de Jordi Garcia Giménez on ens presenta els grups musicals que hi havia al poble de la Sénia en el moment en que va fer el treball, el curs 2010-2011. Primer ens presenta un inventari amb els seus components, any de fundació, tipus de música que practiquen, etc. Després desenvolupa els reptes i dificultats bàsiques que troben aquests grups a l'hora de desenvolupar les seues activitats musicals com ara finançament, hores i locals d'assaig, capacitat per a compondre, promoció, enregistrament, etc.

Oficis antics de la Sénia d'Alba Romero Alcalá és el darrer dels treballs de recerca de Batxillerat presentats a l'Institut de la Sénia. En aquest article fa un estudi de diferents oficis que avui en dia ja no es practiquen al nostre poble: cadirer, calciner, espardenyer i matalasser. Es basa en informació oral rebuda directament de persones que van practicar l'ofici o indirectament de entrevistes fetes per altres persones a gent que ja va morir com és el cas del calciner Enrique Antolí. També utilitza informació escrita com en el cas de l'espardenyer. Tota la informació recollida està emmarcada per un resum de la evolució social i econòmica de la Sénia entre finals del segle XIX i els anys 60 del segle XX.

Finalment presentem el resum del treball de recerca de batxillerat d'Aleix Estrella Navarro ***La Sénia i el seu camp d'aviació*** presentat a l'Institut Joaquim Bau de Tortosa el passat curs. A la primera part del treball es planteja destriar aspectes de la història de l'aeròdrom militar de la Sénia i la influència d'aquest al poble i la seua població durant la Guerra Civil Espanyola. Es basa principalment en la gran quantitat de fotografies, en els llibres publicats i en informació recollida oralment. Finalment fa un resum del procés que va portar a la museïtzació del Camp d'Aviació.

Una any més ens sentim contents de poder-vos oferir aquest recull d'històries perquè us ajudin a interpretar el món en què vivim i us distreguin una mica dels assumptes de cada dia. Si ens llegiu i compreu els exemplars que anem traient, la gent que formem el Centre d'Estudis Seniençs veiem reconeguda la feina de tot l'any. I si us animeu i voleu aportar alguna història al proper ***Lo Senienç. Memòria, natura i llengua*** feu-ho: us agraïrem molt que vulgueu participar en aquest projecte destinat a totes les senienques i seniençs.

En tot cas, de moment us convidem a participar en els actes que al llarg del curs 2011-2012 anirem organitzant, així com a proposar nous formats o col·laboracions que seran enriquidores per a tothom. Gràcies per tot i fins l'agost proper!

Exposició: *Abu Dhabi. Un pont entre Orient i Occident*. Agost-setembre 2010

Xerrada: *La hidroelectricitat al riu Sénia: el cas de Malany*. 24-08-2010

Itineraris per les Terres de Cruïlla. Festes Majors de la Sénia. 25-08-2010

Xerrada de l'11 de setembre: *Perquè parlem amb català*. 11-09-2010

Santa Cecília. Conte musical: *La Sirena i la lluna*. 19-11-2010

Presentació del calendari de les dones senienques. 03-01-2011

Aules de la Gent Gran. 18-01-2011

Presentació del llibre *Els Annals del monestir i convent de Benifassà*. 12-02-2011

Xerrada: *El lloc de Benifassà a l'Edat Mitjana i Moderna*. 19-02-2011

Xerrada: *El treball de la pauma als pobles del Parc Natural dels Ports*. 25-02-2011

Xerrada: *Aigua i desenvolupament sostenible*. 24-03-2011

Taula rodona: *Joves per la Igualtat*. 08-03-2011

Jornades de Teatre 2011. 19-03-2011

Presentació del llibre *La cuina del mercat de Vinaròs*. 15-04-2011

V Certamen Internacional de Bandes de Música Vila de la Sénia. 16/17-04-2011

Aules de la Gent Gran. 04-05-2011

Trobada de gaiters i música popular. 08-05-2011

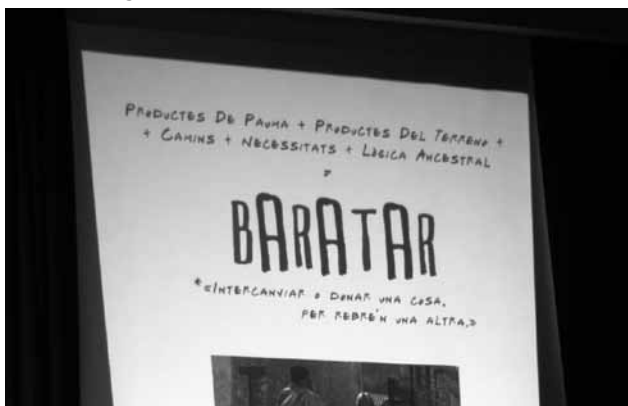
Primavera Musical. 21-05-2011

I Jornades per al foment de l'ocupació a la Sénia.
Abril - maig 2011

Primavera Musical. 25-06-2011

Exposició: Cabassos barata pataques. Juny 2011

Cicle d'Orgue de la Sénia. 23-07-2011

